

УДК 339.1

DOI: 10.60022/3(1)-13S

Пахота Наталія Вікторівна

кандидат економічних наук
доцент кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування
Національний транспортний університет, Україна

Pakhota Nataliia

PhD in Economics, Associate Professor
Associate Professor at the Department of Management and Public Administration
National Transport University, Ukraine
ORCID: 0000-0001-7905-8085

Третяк Денис Сергійович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Національний транспортний університет, Україна

Tretiak Denys

PhD student
National Transport University, Ukraine
ORCID: 0009-0003-7547-3945

Шурак Лев Ярославович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Національний транспортний університет, Україна

Shurak Lev

PhD student
National Transport University, Ukraine
ORCID: 0009-0000-8247-6616

Василенко Марія Миколаївна

випускниця першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Національний транспортний університет, Україна

Vasylenko Maria

graduate of the first (bachelor's) level
National Transport University, Ukraine

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Анотація. У статті розглянуто глобалізацію як ключовий фактор трансформації міжнародної конкурентоспроможності. Проаналізовано, як глобальні процеси впливають на економіки країн та підприємств, зокрема через діяльність транснаціональних корпорацій (ТНК), що інтегрують національні ринки у світовий простір. Досліджено як позитивні, так і негативні наслідки глобалізації: від зростання інвестицій, інновацій і технологічного розвитку – до загроз втрати економічного суверенітету. Представлено приклади провідних ТНК, які діють в Україні, та українських компаній, що вийшли на міжнародні ринки. Особливу увагу приділено ролі міжнародних організацій у формуванні глобального економічного середовища.

Ключові слова: глобалізація, конкурентоспроможність, міжнародна торгівля, економічна інтеграція, інновації.

GLOBALIZATION AS A FACTOR OF TRANSFORMATION OF INTERNATIONAL COMPETITIVENESS

Abstract. The article analyzes globalization as a determining factor in the transformation of international competitiveness in the digital economy. The authors view globalization as a multifaceted process encompassing economic, technological, political, and sociocultural spheres, creating new challenges and opportunities for national economies. Particular attention is paid to the impact of globalization processes on the competitiveness

of countries, companies, and regions, which requires the adaptation of development strategies, innovative potential, digital transformation, and active participation in global value chains.

Globalization is a key factor influencing the transformation of international competitiveness in the digital economy. It encompasses various spheres – economic, technological, political, and sociocultural – creating both challenges and opportunities for national economies. In today's world, the competitiveness of countries, companies, and regions largely depends on their ability to adapt to changes in the global environment, implement innovations, use modern technologies, and participate in global value chains.

The paper argues that competitiveness in the context of globalization is becoming transnational in nature and depends on the ability to effectively use internal resources, attract investment, implement modern technologies, and institutionally adapt to changes in the global environment.

It is noted that transnational corporations play a key role in this process, contributing to the modernization of economies, but at the same time increasing dependence on foreign capital.

Transnational corporations play an important role in this process, stimulating the modernization of economies, but at the same time increasing dependence on foreign capital. The article provides examples of the largest foreign TNCs operating in Ukraine, as well as Ukrainian companies that are successfully implementing their activities at the international level. This indicates the need to develop effective development strategies that take global trends into account. International organizations that regulate trade and promote the development of the global economy play an important role in increasing the competitiveness of states in the digital age.

Therefore, research into globalization processes and their impact on competitiveness is important for the formation of policies aimed at economic growth and integration into the global economy.

Keywords: globalization, competitiveness, international trade, economic integration, innovation

Постановка проблеми. Глобалізація створює нові виклики для країн із різним рівнем економічного розвитку. Зростає потреба у формуванні ефективної стратегії підвищення міжнародної конкурентоспроможності з урахуванням змін у глобальному розподілі праці, діджиталізації та екологічних вимог.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні аспекти впливу глобалізаційних процесів на конкурентоспроможність та роль транснаціональних компаній у сучасній економіці України ґрунтовно висвітлено у працях вітчизняних науковців. Зокрема, значну увагу цим питанням приділяють Білик Р. С., Білик Л. Р. та Гаврилюк О. В. [1], Лисенко Ж. П. [2], які акцентують на трансформаційній ролі транснаціональних компаній у вітчизняному економічному просторі. У дослідженнях Мекшун П. В. [3] також розкрито специфіку функціонування ТНК в умовах відкритої економіки. Питанням впливу глобалізаційних процесів на розвиток національної економіки присвячені праці Антипенка Н., Почерніної Н., Васильківського Д. [4], Войтович Р. В. [5] та Паламарчук Т. [8], які розглядають глобалізацію як стратегічний фактор сучасного державного управління та соціально-економічного розвитку. Узагальнення наукових підходів засвідчує зростання інтересу вітчизняних науковців до системного аналізу впливу глобалізаційних процесів на економічну динаміку країни в цілому та її міжнародну конкурентоспроможність зокрема.

Метою є визначення особливостей впливу глобалізації на міжнародну конкурентоспроможність країн і підприємств, а також окреслення основних стратегій реагування на глобальні виклики.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація є багатогранним процесом, що охоплює економічну, технологічну, культурну та політичну інтеграцію країн у єдиний світовий простір. У сфері міжнародної економіки глобалізація проявляється через такі явища, як лібералізація торгівлі, транснаціоналізація виробництва, стрімкий розвиток світових фінансових ринків, мобільність капіталу, технологій і робочої сили. Вона змінює підходи до організації виробництва, управління ресурсами та розподілу доданої вартості, що безпосередньо впливає на рівень конкурентоспроможності як країн, так і окремих підприємств.

У теоретичному контексті конкурентоспроможність розглядається як здатність суб'єкта (держави, регіону, компанії) забезпечувати довгострокове економічне зростання, ефективно використовуючи наявні ресурси, формуючи унікальні конкурентні переваги та адаптуючись до змін глобального середовища. Визначення конкурентоспроможності залежить від масштабу аналізу – мікро-, мезо- або макрорівня – і може охоплювати як внутрішні, так і зовнішні чинники успіху.

У контексті глобалізації конкурентоспроможність перестає бути виключно національною категорією – вона набуває транскордонного характеру, вимагаючи від суб'єктів господарювання нових стратегій позиціонування на глобальних ринках. Сучасні концепції, зокрема модель «діаманта конкурентоспроможності» М. Портера, доводять, що успіх на світовому ринку залежить від взаємодії

низки факторів: структури галузі, інноваційного потенціалу, доступу до факторів виробництва, ролі державної політики тощо.

Досвід провідних економік світу підтверджує, що відкриті економіки, орієнтовані на інновації, експорт і участь у глобальних ланцюгах створення вартості, демонструють вищі показники міжнародної конкурентоспроможності. Зокрема, країни Південно-Східної Азії, Скандинавії, а також члени Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕС) активно інвестують у розвиток людського капіталу, цифрову інфраструктуру, підтримку підприємництва та екологічно орієнтоване виробництво. Це дозволяє їм не лише зберігати конкурентні позиції, а й ефективно реагувати на виклики глобалізації.

Однак, варто зазначити, що глобалізація також загострює конкуренцію, підвищує ризики втрати внутрішнього ринку, посилює залежність від транснаціональних корпорацій та створює загрозу соціально-економічної нестабільності. У таких умовах конкурентоспроможність все більше залежить не лише від економічних ресурсів, а й від спроможності до інституційної адаптації, гнучкості політики, інноваційного розвитку та стратегічного управління.

Таким чином, теоретичне розуміння взаємозв'язку між глобалізацією та конкурентоспроможністю потребує комплексного аналізу взаємодії зовнішніх викликів і внутрішніх ресурсів, що формують конкурентні переваги в умовах глобального ринку. Одним із ключових інструментів цього процесу виступають транснаціональні корпорації (ТНК), які не лише формують архітектуру глобального економічного простору, а й активно впливають на національні економіки, особливо ті, що перебувають на етапі трансформації та інтеграції у світові ринки.

Транснаціональні корпорації відіграють також важливу роль у формуванні економіки України, інтегруючи її в глобальні ринки та сприяючи розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Вони не лише впливають на економічну політику країни, але й створюють нові можливості для співпраці у міжнародній торгівлі. Завдяки транснаціоналізації підприємств Україна може отримати доступ до сучасних технологій, інвестицій та досвіду управління, що підвищує її конкурентоспроможність на світовій арені [1].

Участь транснаціональних корпорацій у розвитку економіки України сприяє підвищенню ефективності виробництва, створенню нових робочих місць та залученню іноземного капіталу. Проте важливо враховувати виклики, які можуть виникати, зокрема залежність від зовнішніх інвесторів та необхідність адаптації національних підприємств до міжнародних стандартів. Таким чином, транснаціоналізація є як можливістю, так і викликом для України у процесі її економічного зростання та інтеграції у світову економіку [1].

Завдяки транснаціоналізації українські підприємства отримують доступ до іноземного капіталу, сучасних управлінських практик, інноваційних технологій та глобальних мереж збуту. Це дозволяє прискорити модернізацію виробничих потужностей, покращити якість продукції та підвищити конкурентоспроможність на світовому ринку. Водночас присутність ТНК стимулює трансформацію ринку праці, змушуючи компанії дотримуватись міжнародних стандартів управління персоналом, екологічної відповідальності та корпоративної етики.

Проте взаємодія з ТНК також створює низку викликів: зростає залежність від зовнішніх інвесторів, зменшується частка національного бізнесу в ключових секторах економіки, з'являється ризик репатріації капіталу та тиску на внутрішній ринок. Тому важливо формувати збалансовану державну політику, що сприятиме інтеграції у глобальні економічні процеси, але водночас захищатиме національні інтереси [2, 3].

На сьогодні в Україні діє низка потужних транснаціональних корпорацій, які здійснюють діяльність у таких галузях, як енергетика, харчова промисловість, ритейл, фармацевтика, ІТ та фінансовий сектор, табл. 1.

Таблиця 1

Приклади провідних транснаціональних корпорацій, що працюють в Україні

Назва корпорації	Країна походження	Сфера діяльності	Представництво в Україні
Nestle	Швейцарія	Харчова промисловість	ТМ «Торчин», «Світ ласощів»
Coca-Cola HBC	США / Швейцарія	Напої	Заводи у Києві, Броварах
ArcelorMittal	Люксембург	Металургія	ArcelorMittal Кривий Ріг
Metro AG	Німеччина	Оптова торгівля	Metro Cash & Carry
Philip Morris	США	Тютюнова промисловість	Завод у Харкові
Carlsberg Group	Данія	Пивоварна промисловість	Carlsberg Ukraine (Запоріжжя, Київ та Львів)
Shell	Велика Британія	Енергетика, нафтогазова галузь	A3C, інвестиції в альтернативну енергетику
Bayer	Німеччина	Фармацевтика, агрохімія	Bayer Ukraine, Київ

Продовження таблиці 1

Huawei	Китай	Телекомунікації, ІТ	Huawei Ukraine
OTP Group	Угорщина	Банківський сектор	OTP Bank Україна

Джерело: складено авторами на основі офіційних вебсайтів організацій

Таблиця демонструє широкий спектр присутності ТНК в Україні – як у виробничих секторах, так і в послугах, що свідчить про інтегрованість економіки країни у глобальний ринок.

В Україні також існують транснаціональні корпорації з українським корінням, які ведуть активну діяльність за межами країни, мають представництва, виробництва, інвестиції в інших державах та інтегруються у глобальні ланцюги створення вартості. Такі компанії формують позитивний імідж України у світовій економіці та посилюють її міжнародну конкурентоспроможність, табл. 2.

Таблиця 2

Приклади національних транснаціональних корпорацій України

Назва корпорації	Сфера діяльності	Країни присутності	Коментар
МХП (Миронівський хлібопродукт)	Аграрний сектор, харчова промисловість	ЄС, Близький Схід, Африка	Власник бренду «Наша Ряба», експорт до 80 країн
Interpipe	Металургія, трубна промисловість	США, Німеччина, Близький Схід, Індія	Один із лідерів світового ринку безшовних труб
Кернел	Аграрний сектор, торгівля	ЄС, Китай, Туреччина, Індія	Найбільший експортер соняшникової олії у світі
Ferrexpo	Гірничодобувна промисловість	Швейцарія (головний офіс), ЄС, Китай	Виробник і експортер залізрудних окатків
Агро Холдинг Авангард	Птахівництво, аграрний сектор	Близький Схід, Азія, ЄС	Один з найбільших виробників яєць у Європі
Rozetka / EVO Group	E-commerce, цифрова інфраструктура	Польща, Молдова, Казахстан (EVO-платформи)	Український онлайн-рітейл експортує моделі B2B
SoftServe	ІТ, консалтинг, R&D	США, Канада, ЄС, Сингапур	Одна з найбільших українських ІТ-компаній
N-iX	ІТ, аутсорсинг	США, Німеччина, Швеція, Польща	Центри розробки ПЗ в Європі
Grammarly	ІТ, штучний інтелект, EdTech	США, Канада, Україна	Глобальний продукт, створений в Україні
Ajax Systems	Електроніка, безпека	Понад 130 країн, виробництво в Італії	Виробник систем безпеки, експорт в Європу, Азію

Джерело: складено авторами на основі офіційних вебсайтів організацій

Участь українських ТНК у глобальному економічному просторі є свідченням потенціалу національного бізнесу бути конкурентоспроможним не лише на внутрішньому, а й на міжнародному рівні. Вони не лише просувають бренд «Made in Ukraine», а й залучають інвестиції, створюють робочі місця та формують нову економічну модель інтеграції до світового ринку.

Сьогодні держави стикаються з необхідністю знайти баланс між протекціонізмом та відкритістю. В умовах глобалізації країни стоять перед дилемою: повністю відкрити свою економіку, ризикуючи деіндустріалізацією та витісненням внутрішніх виробників, або застосовувати протекціоністські заходи, ризикуючи ізоляцією та зниженням ефективності. Ефективна державна політика повинна знайти оптимальний баланс, який дозволить національним галузям та компаніям інтегруватися в глобальні ланцюги створення вартості, отримувати доступ до технологій та ринків, водночас захищаючи стратегічно важливі сектори та сприяючи їхньому розвитку до рівня глобальної конкурентоспроможності. Це вимагає тонкого налаштування торговельної та промислової політики, а не простого вибору між «за» чи «проти» глобалізації.

Глобалізація також створює виклики, такі як нерівність, екологічна деградація, культурна гомогенізація та залежність від глобальних ланцюжків постачання. Переваги часто зосереджуються серед кваліфікованих працівників і міських регіонів. Пандемія COVID-19 та повномасштабне вторгнення на територію України показали вразливість економіки через залежність від глобальних ланцюжків постачання [10].

Міжнародні організації відіграють значну роль у формуванні та регулюванні глобальної конкурентоспроможності, виступаючи координаторами інтеграційних процесів та впливаючи на

економічну політику країн світу. Їхня діяльність спрямована на створення та розробку уніфікованих заходів реалізації міжнародної економічної політики, сприяючи гармонізації національних політик, табл. 3.

Світова організація торгівлі (СОТ) є єдиною глобальною міжнародною організацією, що працює з правилами міжнародної торгівлі. Її цілі включають зменшення торгових бар'єрів, таких як митні збори та квоти, та забезпечення чесної конкуренції, не заохочуючи такі практики, як експортні субсидії та демпінг. СОТ надає платформу для торговельних переговорів та виступає арбітром у вирішенні торговельних суперечок між країнами-членами. Вона також здійснює моніторинг та забезпечує прозорість торгівлі, сприяє міжнародному співробітництву з іншими організаціями, такими як МВФ та Світовий банк, для забезпечення узгодженої економічної політики. Важливою функцією СОТ є підтримка менш розвинених країн, надаючи їм час для адаптації до положень СОТ та допомогу у пристосуванні до вимог міжнародної торгівлі [6].

Міжнародний валютний фонд (МВФ) є ключовим інструментом впливу на економічну політику країн-членів. Його завдання полягає у забезпеченні стабільності міжнародної валютної та фінансової системи, системи обмінних курсів та міжнародних розрахунків. МВФ сприяє валютному співробітництву між країнами, розширенню та збалансованому зростанню міжнародної торгівлі, що, своєю чергою, сприяє досягненню високого рівня зайнятості та реальних доходів. Фонд надає кредити країнам, які стикаються з проблемами платіжного балансу, а також технічну допомогу для створення та реалізації ефективної економічної, монетарної та банківської політики. Умови кредитів МВФ часто передбачають реалізацію певної економічної політики, що включає скорочення державних запозичень, підвищення процентних ставок та дозвіл фірмам банкрутувати.

Група Світового банку є однією з найбільших міжнародних фінансових установ, яка відіграє важливу роль в економічному розвитку, особливо в країнах, що розвиваються. Вона надає фінансову, технічну та аналітичну допомогу, а також пільгові кредити та гранти найбіднішим країнам світу. Світовий банк сприяє інституційним, правовим та регулятивним реформам, а також інвестує в інфраструктурні проекти, що є критично важливим для підвищення конкурентоспроможності країн. Його діяльність спрямована на зменшення бідності та забезпечення загального добробуту, що опосередковано впливає на конкурентоспроможність через покращення умов для ведення бізнесу та розвитку людського капіталу.

Таблиця 3

Роль міжнародних організацій у формуванні глобальної конкурентоспроможності

Аспект	Вплив на конкурентоспроможність	Приклади (стратегії)
Позитивні аспекти глобалізації		
Розширення ринків збуту та доступ до ресурсів	Збільшення обсягів продажів, розширення клієнтської бази, підвищення стійкості до локальних коливань, перетворення конкуренції з локальної на глобальну.	Вихід компаній на міжнародні ринки.
Сприяння технологічному обміну та інноваціям	Швидкий доступ до новітніх технологій, підвищення ефективності виробництва, стимулювання інновацій.	Впровадження передових розробок ТНК.
Залучення прямих іноземних інвестицій та капіталу	Створення сприятливого інвестиційного клімату, розвиток бізнесу, нові робочі місця, впровадження технологій.	Збільшення прямих іноземних інвестицій та потоків капіталу.
Оптимізація виробничих витрат та формування глобальних ланцюгів вартості	Зниження собівартості продукції, поглиблення міжнародного поділу праці, підвищення ефективності.	Розміщення виробництва в країнах з нижчими витратами.
Підвищення продуктивності праці та мобільність робочої сили	Підвищення кваліфікації працівників, формування міжнародного ринку праці.	Залучення талантів та знань, але ризик «відтоку мізків».
Негативні аспекти глобалізації		
Залежність від іноземних ринків	Вразливість до коливань світового ринку, економічна нестабільність.	Зміни валютних курсів, глобальні кризи, зміни попиту.
Зростання безробіття та створення тимчасових, низькооплачуваних робочих місць	Скорочення виробництва або переміщення його за кордон, зростання безробіття в національних секторах.	Міжнародна конкуренція.
Ризик фінансових криз та їх швидкого поширення	Швидке поширення фінансових проблем між країнами.	Тісні економічні зв'язки.
Посилення конкуренції та деіндустріалізація	Витіснення менш конкурентоспроможних компаній, перенесення виробничих потужностей.	Зростаюча агресивність учасників ринкового суперництва.

Продовження таблиці 3

Втрата культурної ідентичності та зростання націоналістичних рухів	Послаблення національних традицій, мови, звичаїв, протидія глобалізації	Розповсюдження масової культури, реклама іноземних брендів
Екологічні проблеми	Посилення забруднення, виснаження природних ресурсів.	Зростання виробництва та бізнесу на глобальному рівні.
Стратегія лідерства на основі низьких витрат	Переважа у витратах, можливість постачати дешевші товари.	Досягнення переваги у витратах перед конкурентами.
Стратегія індивідуалізації	Створення унікальних продуктів, привабливих для споживачів.	Ретельне вивчення потреб споживачів.
Стратегії концентрації на ринковій ніші	Краще обслуговування клієнтів у вузькому сегменті ринку.	Фокусування на конкретному діапазоні клієнтів.
Стратегія найкращої вартості	Поєднання низьких витрат і високої якості.	Забезпечення високої якості при нижчих витратах.
Інноваційна стратегія	Створення кращих продуктів та технологій.	Практичне застосування ідей та винаходів.

Джерело: складено авторами на основі [4, 5, 7, 10]

Міжнародні організації, незалежно від їхньої природи та спеціалізації, є повноцінними суб'єктами міжнародних відносин, зокрема глобальних економічних інтеграційних процесів. Вони створюють інституційне середовище, яке є як полем для розвитку партнерства, так і ключовим арбітром цих відносин. Накопичення інструментів впливу на економічну політику на національному та глобальному рівнях у «руках» міжнародних організацій свідчить про їхню стратегічну роль у поглибленні глобальних інтеграційних процесів. Здатність країни підвищувати свою конкурентоспроможність значною мірою залежить від якості її економічної політики, яка, своєю чергою, формується під впливом зобов'язань уряду щодо виконання вимог, встановлених міжнародними організаціями [8].

Ураховуючи виклики та можливості, які супроводжують глобалізаційні процеси, підвищення міжнародної конкурентоспроможності України потребує чітко окреслених стратегічних орієнтирів. Ефективне позиціонування країни у світовій економіці можливе лише за умови цілеспрямованої державної політики, орієнтованої на інновації, розвиток людського капіталу, модернізацію регуляторного середовища та активне включення до глобальних ланцюгів створення вартості:

1. Формування стійких конкурентних переваг через інновації:
 - пріоритетне інвестування в наукові дослідження, цифрові технології, екологічно чисті виробництва;
 - розвиток стартап-екосистеми та підтримка високотехнологічного підприємництва.
2. Посилення інтеграції до глобальних ланцюгів створення вартості:
 - заохочення участі українських компаній у міжнародних виробничих кластерах;
 - поліпшення умов логістики, митного оформлення та торгівельної інфраструктури.
3. Інституційна адаптація та реформа економічного регулювання:
 - гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами;
 - зміцнення верховенства права, антикорупційні реформи, прозорість державного управління.
4. Розвиток людського капіталу як драйвера конкурентоспроможності:
 - стимулювання освітніх реформ, підвищення якості вищої та професійної освіти;
 - інтеграція концепції «освіта протягом життя», цифрова грамотність населення.
5. Підтримка національних ТНК та стимулювання їх глобального розвитку:
 - надання податкових та фінансових стимулів для виходу компаній на зовнішні ринки;
 - підтримка у брендингу, просуванні та патентному захисті продукції за кордоном.
6. Забезпечення балансу між відкритістю економіки та економічною безпекою:
 - стратегічне планування присутності іноземного капіталу в чутливих секторах;
 - створення механізмів моніторингу й реагування на ризики деіндустріалізації.

Глобалізація є потужним чинником міжнародної конкурентоспроможності, надаючи доступ до ринків, технологій і ресурсів, але створюючи виклики, такі як нерівність і екологічні проблеми. Для максимізації переваг країни повинні інвестувати в освіту, інновації та інфраструктуру, а компанії – адаптуватися через технології та сталі практики. Комплексні стратегії допоможуть забезпечити справедливий розподіл вигод від процесів глобалізації.

Висновки. Вплив глобалізації на міжнародну конкурентоспроможність є складним та багатогранним явищем, що характеризується як значними можливостями, так і серйозними викликами. Глобалізація, як об'єктивний та еволюційний процес, що сягає корінням у XIX століття, трансформувала світову економіку в єдиний взаємозалежний ринок товарів, капіталів, праці та знань. Це перетворило

конкуренцію з локальної на глобальну арену, де змагаються не лише компанії, а й цілі держави.

Отже, підвищення міжнародної конкурентоспроможності в умовах глобалізації вимагає від країн не лише реактивної адаптації, а й проактивних, системних реформ. Успіх залежить від здатності урядів та підприємств ідентифікувати та розвивати свої унікальні переваги, інвестувати в інновації та людський капітал, а також створювати якісне інституційне середовище, що сприяє довірі та верховенству права. Лише комплексний підхід, що враховує економічні, політичні та соціокультурні виміри глобалізації, дозволить країнам забезпечити сталий розвиток та процвітання у новому глобальному порядку.

Література

1. Білик Р.С., Білик Л.Р., Гаврилюк О.В. Вплив транснаціональних корпорацій на відбудову економіки України в повоєнний період. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. № 4. С. 150–155. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-23>
2. Лисенко Ж.П. Вплив діяльності транснаціональних корпорацій на економічний розвиток України. *Економіка і суспільство*. 2016. No. 3. С. 412–416. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/3_ukr/72.pdf
3. Мекшун П.В. Вплив діяльності транснаціональних корпорацій на економічну безпеку держави. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2013. № 4. С. 157–162.
4. Антипенко Н., Почерніна Н., Васильківський Д. Глобалізація та її вплив на міжнародні економічні відносини. *Економіка та суспільство*. 2024. No 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-2>
5. Войтович Р. В. Глобалізація як новий тип розвитку суспільства й управління в контексті формування нової геостратегічної реальності. *Демократичне врядування: наук. вісн.* 2021. No. 2(28). URL: <https://science.lpnu.ua>
6. Бойко Д. О. Роль Світової організації торгівлі (СОТ) у регулюванні процесу міжнародної торгівлі та вирішення спорів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 446–449. URL: http://lsej.org.ua/3_2020/109.pdf
7. Корольов Д. С. Сучасні глобалізаційні процеси: особливості та вплив на діяльність та стабільність корпорацій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 2. С. 102–107. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.2.102.
8. Паламарчук Т. Вплив глобалізації на Україну: економічний ландшафт серед геополітичних викликів. *Державне управління*. 2024. No 19 (1), 48–54. DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/19-9/22>
9. Школа бізнесу. Україна і Світова організація торгівлі: історія, значення та переваги співпраці. URL: <https://online.novaposhta.education/blog/ukraine-i-svitova-organizaciya-torgivli-istoriya-znachennya-ta-perevagi-spivpraci>
10. Umn. Вплив глобалізації на національну економіку: плюси та мінуси. URL: <https://umn.com.ua/vplyv-globalizaciyi-na-naczionalnu-ekonomiku-plyusy-ta-minusy/>

References

1. Bilyk R.S., Bilyk L.R., Havryliuk O.V. (2023) Vplyv transnatsionalnykh korporatsii na vidbudovu ekonomiky Ukrainy v poviennyi period. [The influence of transnational corporations on the reconstruction of Ukraine's economy in the post-war period]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*. vol. 4. pp. 150–155. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-23>
2. Lysenko Zh.P. (2016) Vplyv diialnosti transnatsionalnykh korporatsii na ekonomichnyi rozvytok Ukrainy. [The impact of transnational corporations on Ukraine's economic development]. *Ekonomika i suspilstvo*. No. 3. pp. 412–416. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/3_ukr/72.pdf
3. Mekshun P.V. (2013) Vplyv diialnosti transnatsionalnykh korporatsii na ekonomichnu bezpeku derzhavy. [The impact of transnational corporations on the economic security of the state]. *Naukovyi visnyk ChDIEU*. vol. 4. pp. 157–162.
4. Antypenko N., Pochernina N., Vasytkivskyi D. (2024) Hlobalizatsiia ta yii vplyv na mizhnarodni ekonomichni vidnosyny. [Globalization and its impact on international economic relations]. *Ekonomika ta suspilstvo*. No 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-2> (accessed January 6, 2026).
5. Voitovych, R. V. (2021). Globalization as a new type of society development and management in the scope of a new geostrategic reality establishment. [Globalization as a new type of social development and governance in the context of shaping a new geostrategic reality]. *Democratic governance*. No. 2(28). Available at: <https://science.lpnu.ua>
6. Boiko D. O. (2020) Rol Svitovoi orhanizatsii torhivli (SOT) u rehuliuванні protsesu mizhnarodnoi torhivli ta vyrishennia sporiv. [World Trade Organization (WTO) in regulating international trade and

dispute resolution]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. vol. 3. pp. 446–449. URL: http://lsey.org.ua/3_2020/109.pdf

7. Korolov D. S. (2025) Suchasni hlobalizatsiini protsesy: osoblyvosti ta vplyv na diialnist ta stabilnist korporatsii. [Contemporary globalization processes: characteristics and impact on corporate activities and stability]. *Investytzii: praktyka ta dosvid*. vol. 2. pp. 102–107. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.2.102.

8. Palamarchuk T. (2024) Vplyv hlobalizatsii na Ukrainu: ekonomichniy landshaft seredheopolitychnykh vyklykiv. [The impact of globalization on Ukraine: the economic landscape amid geopolitical challenges]. *Derzhavne upravlinnia*. No 19 (1). pp. 48–54. DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/19-9/22>.

9. Ukraina i Svitova orhanizatsiia torhivli: istoriia, znachennia ta perevahy spivpratsi. [Business School. Ukraine and the World Trade Organization: history, significance, and benefits of cooperation]. *Shkola biznesu*. Available at: <https://online.novaposhta.education/blog/ukraina-i-svitova-organizaciya-torgivli-istoriya-znachennya-ta-perevagi-spivpraci>

10. Vplyv hlobalizatsii na natsionalnu ekonomiku: plusy ta minusy. [The impact of globalization on the national economy: pros and cons]. *Umn*. Available at: <https://umn.com.ua/vplyv-globalizaciyi-na-nacjonalnu-ekonomiku-plyusy-ta-minusy/>

Отримано: 03.01.2026

Прийнято до публікації: 13.01.2026

Опубліковано: 15.01.2026